

Kommunalt psykisk helse- og rusarbeid 2017:

Årsverk, kompetanse og innhold i tjenestene

Solveig Osborg Ose og
Silje L. Kaspersen

1.4 INNHOLD I KARTLEGGINGEN 2017

Innhold i kartleggingen våren 2017 er vist i tabell 1.2.

Tabell 1.2 Innhold i IS-24/8 skjema i 2017

Tema	Inkluderte spørsmål
Del 1:	Årsverk etter tiltak og utdanning
Årsverksinn- sats, tjenester for voksne (over 18 år) med psykiske vansker/ lidelser og/eller rus- problemer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvor mange årsverk ytes i boliger med fast tilknyttet personell for personer med psykiske og/eller rusrelaterte vansker/lidelser? 2. Hvor mange årsverk ytes i forbindelse med hjemmetjenester/ambulante tjenester for hjemmeboende personer over 18 år med psykiske og/eller rusrelaterte vansker/lidelser? 3. Hvor mange årsverk ytes til behandling, oppfølging, rehabilitering, koordinering /faglig ledelse for personer med psykiske og/eller rusrelaterte vansker/lidelser? 4. Hvor mange årsverk ytes i aktivitetscenter og/eller dagsenter for personer med psykiske og/eller rusrelaterte vansker/lidelser? 5. Hvor mange årsverk ytes til andre aktiviteter, kultur og fritidstilbud rettet mot personer med psykiske og/eller rusrelaterte vansker/lidelser? 6. Hvor mange årsverk ytes til kommunalt tilrettelagte arbeidstiltak for personer med psykiske og/eller rusrelaterte vansker/lidelser <p>Kommentarer</p>
Årsverksinn- sats, tjenester for barn og unge (under 18 år) med psykiske vansker/ lidelser og/eller rus- problemer	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvor mange årsverk ytes i helsestasjons- og skolehelsetjeneste rettet inn mot psykiske vansker/lidelser og rusproblemer hos barn og unge? 2. Hvor mange årsverk ytes i behandling, oppfølging, rehabilitering og miljøarbeid? 3. Hvor mange årsverk ytes innen aktiviteter, kultur og fritidstiltak til barn og ungdom med psykiske vansker eller lidelser og/eller rusproblemer <p>Kommentarer</p>
Årsverk fordelt på utdannings- grupper (separat voksne og barn/unge)	<p>Hvor mange av årsverkene i tiltak for voksne utføres av personer med:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Helse- og sosialfag fra videregående skole, uten videreutdanning i psykisk helse- eller rusarbeid? 2. Helse- og sosialfag fra videregående skole med videreutdanning i psykisk helse- eller rusarbeid? 3. Helse- /sosialfag fra høyskole uten videreutdanning i psykisk helse- eller rusarbeid? 4. Helse- /sosialfag fra høyskole med videreutdanning i psykisk helse- eller rusarbeid? 5. Psykiatere? 6. Psykologer? 7. Psykologspesialister? 8. Annen høyskole-/universitetsutdanning uten videreutdanning i psykisk helse- eller rusarbeid? 9. Annen høyskole-/universitetsutdanning med videreutdanning i psykisk helse- eller rusarbeid? 10. Annen utdanning enn spesifisert, eller personell uten formell utdanning? 11. Har noen av årsverkene rapportert over brukererfaring? Hvis ja, hvor mange? <p>Kommentarer</p>
	Årsverk etter hovedforløp
Årsverksinn- sats, hoved- forløp (separat voksne og barn/unge)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Antall årsverk i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid (separat for voksne og barn/unge): Hovedforløp 1: Milde og kortvarige problemer Hovedforløp 2: Kortvarige alvorlige problemer/lidelser og langvarige mildere problemer/lidelser Hovedforløp 3: Alvorlige og langvarige problemer/lidelser 2. Hvordan vurderer dere det samlede tilbudet til brukerne med ulike hovedforløp? (Svært godt tilbud/Godt tilbud/Middels/Dårlig tilbud/Svært dårlig tilbud) <p>Kommentarer</p>

Situasjons- bilde	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilke utfordringer ser dere når det gjelder tilbudet til brukergruppen voksne med milde eller moderate problemer/lidelser? 2. Hva kan gjøres for å bedre tilbudet? 3. Hvilke utfordringer ser dere når det gjelder tilbudet til brukergruppen voksne med alvorlige og langvarige problemer/lidelser? 4. Hva kan gjøres for å bedre tilbudet? 5. Hvilke utfordringer ser dere når det gjelder tilbudet til brukergruppen barn og unge med milde eller moderate problemer/lidelser? 6. Hva kan gjøres for å bedre tilbudet? 7. Hvilke utfordringer ser dere når det gjelder tilbudet til brukergruppen barn og unge med alvorlige og langvarige problemer/lidelser ? 8. Hva kan gjøres for å bedre tilbudet?
Del 2:	Opptappingsplan rus, oppsøkende virksomhet og brukermidvirkning m.m
OP-rus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Er kommunen/bydelen kjent med Opptappingsplan for rusfeltet (2016-2020) 2. Er kommunen/bydelen kjent med at det med Opptappingsplan for rusfeltet er tilført økte midler i rammen/frie inntektene til kommunene? 3. Har Opptappingsplanen for rusfeltet hatt noen direkte konsekvenser i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid i deres kommune/bydel hittil? <ul style="list-style-type: none"> • Flere årsverk • Økte midler til kompetanseheving på rusområdet • Økt kapasitet i behandlingstilbudet i spesialisthelsetjenesten • Økt kapasitet i behandlingstilbudet i kommunehelsetjenesten • Flere boliger/botilbud til personer med rusmiddelproblemer • Økte ressurser til oppfølgingstilbud for brukere med rusmiddelproblemer • Økt brukerinvolvering • Vi har i større grad involvert voksne pårørende etter at Opptappings-planen trådte i kraft • Vi har i større grad involvert barn som pårørende etter at Opptappings-planen trådte i kraft • Annet, hva 4. I hvilken grad vurderer dere at kommunen/bydelen har sammenhengende og koordinerte tjenester for de med rusrelaterte problemer? 5. Har kommunen/bydelen kartlagt rusmiddelsituasjonen ved hjelp av BrukerPlan eller annen type kartlegging i løpet av de to siste årene? <ul style="list-style-type: none"> • BrukerPlan • Ungdata • Bruker-spør-bruker • Annet, hva 6. Har kommunen/bydelen et system på tvers av tjenestene for identifisering av personer med behov for tidlig intervensjon ved rusrelatert problematikk? Om ja, beskriv kort systemet for identifisering av personer med behov for tidlig intervensjon: 7. I hvilken grad har kommunen integrert rusfeltet i sitt ordinære planverk?
Oppsøkende virksomhet	<ol style="list-style-type: none"> 1. Driver kommunen oppsøkende sosialt arbeid rettet mot ungdom (f.eks. utekontakter/ungdomskontakter/ungdomsteam)? Om ja, kan dere beskrive målgruppen: 2. Har kommunen flerfaglige oppsøkende team? <ul style="list-style-type: none"> • ACT-team (etablert som et forpliktende samarbeid med spesialisthelse-tjenesten) • FACT-team (etablert som et forpliktende samarbeid med spesialisthelset-jenesten) • Annet oppsøkende samhandlingsteam rettet mot voksne (i samarbeid med spesialisthelsetjenesten) • Oppsøkende samhandlingsteam rettet mot barn og unge • Kommunalt oppsøkende behandlings- og/eller oppfølgingsteam • Andre typer team 3. Hva er kommunens erfaringer med flerfaglige oppsøkende team? 4. Har kommunen andre ansatte som arbeider oppsøkende og/eller ambulant (som ikke er dekket av de foregående spørsmålene f.eks. kommuneoverlege, psykolog i kommunen, helsesøster etc.)? Hvis ja, spesifiser nærmere:
Øyeblikkelig hjelp døgntilbud	<ol style="list-style-type: none"> 1. Har kommunen etablert øyeblikkelig hjelp døgnopphold for pasienter/brukere med psykisk helse- og/eller rusmiddelproblematikk? Om ja; hvor i kommunens helse- og omsorgstjeneste er døgnplassene etablert?

Arbeidstiltak	<ol style="list-style-type: none"> 1. Har kommunen etablert et samarbeid mellom helse- og omsorgstjenesten og NAV om arbeidsrettet rehabilitering til personer med psykiske lidelser og/eller rusmiddelproblemer/-avhengighet? 2. Har kommunen tatt i bruk Individuell jobbstøtte (IPS)/Supported Employment (SE) innen psykisk helsearbeid? 3. Har kommunen tatt i bruk individuell jobbstøtte (IPS)/Supported Employment (SE) innen rusarbeid? 4. Hvordan vil dere beskrive samhandlingen om arbeidstiltak for personer med psykisk helse- og/eller rusproblemer mellom NAV (både kommunal og statlig del) og de kommunale tjenestene utenfor NAV?
Brukermedvirkning og brukerorientering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvilket beløp bevilget kommunen til brukermedvirkning i organisert form i 2016? Vennligst oppgi svaret i hele kroner? 2. Slik dere vurderer det, sikrer kommunen brukermedvirkning i tjenesteutvikling innen rus- og psykiskhelsefeltet? 3. Har kommunen på en systematisk måte innhentet brukererfaringer innen psykisk helse- og rusarbeid i løpet av de siste 12 månedene som grunnlag for kvalitetsforbedring av tjenestene? (FIT, brukerråd, brukerundersøkelser e.l.) 4. På hvilken måte har kommunen innhentet brukererfaringer? 5. I hvilken grad vil dere si at tjenestetilbudet i det kommunale psykisk helse- og rusarbeidet i deres kommune er recovery-orientert?
Del 3	Oppfølging av barn/unge og pårørende, samarbeid med spesialisthelsetjenesten, boligsituasjon m.m.
Oppfølging av barn og unge	<ol style="list-style-type: none"> 1. I hvilken grad vil dere si at kommunen tilrettelegger for at barn og unge som har vansker eller lidelser får hjelp og oppfølging etter behov? 2. I hvilken grad er det etablert rutiner og praksis for tverrsektorielt samarbeid for barn og unge med vansker eller lidelser? 3. Har kommunen en overordnet handlingsplan/strategi for arbeidet med utsatte barn og unge? 4. Har kommunens tjenester virksomme prosedyrer for når bekymringsmeldinger skal sendes til barnevern og politi?
Pårørende	<ol style="list-style-type: none"> 1. Hvordan ivaretar kommunen oppfølging av voksne pårørende for voksne med rusmiddelproblemer 2. Hvordan ivaretar kommunen oppfølging av voksne pårørende for voksne med psykiske vansker/lidelser 3. Hvordan ivaretar kommunen oppfølging av voksne pårørende for barn og unge med psykiske vansker/lidelser 4. Hvordan ivaretar kommunen oppfølging av voksne pårørende for unge med rusmiddelproblemer 5. Hvordan ivaretar kommunen/bydelen oppfølging av barn som pårørende for voksne med rusmiddelproblemer 6. Hvordan ivaretar kommunen/bydelen oppfølging av barn som pårørende for voksne med psykiske vansker/lidelser 7. Hva opplever dere er hemmende og fremmede faktorer når det gjelder å gi voksne pårørende god oppfølging i kommunen/bydelen? 8. Hva opplever dere er hemmende og fremmede faktorer når det gjelder å gi barn som pårørende god oppfølging i kommunen/bydelen?
Samarbeid med spesialisthelsetjenesten	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opplever dere at det har vært endringer i samarbeidet med psykisk helsevern (spesialisthelsetjenesten) de siste 12 månedene? Om ja, hvordan har samarbeidet utviklet seg det siste året? 2. Opplever dere at det har vært endringer i samarbeidet med Tverrfaglig spesialisert rusbehandling (spesialisthelsetjenesten) de siste 12 månedene? Om ja, hvordan har samarbeidet utviklet seg det siste året? 3. Hvordan erfarer dere at samarbeidsavtalene mellom kommunen og helseforetaket fungerer for voksne med rusmiddelproblemer 4. Hvordan erfarer dere at samarbeidsavtalene mellom kommunen og helseforetaket fungerer for voksne med psykiske vansker/lidelser 5. Hvordan erfarer dere at samarbeidsavtalene mellom kommunen og helseforetaket fungerer for barn og unge med psykiske vansker/lidelser 6. Hvordan erfarer dere at samarbeidsavtalene mellom kommunen og helseforetaket fungerer for unge med rusmiddelproblemer 7. Opplever dere at DPS-ene dere samarbeider med jobber mer utadrettet i kommunene/bydelene nå enn for 2-3 år siden?

Psykososial oppfølging	<ol style="list-style-type: none"> 1. Tilbys innbyggerne i kommunen/bydelen psykososial oppfølging proaktivt ved kriser, ulykker og katastrofer? 2. Har kommunen/bydelen utarbeidet en egen plan for psykososial oppfølging etter kriser, ulykker og katastrofer? 3. Er det laget formaliserte rutiner for på hvilken måte psykososialt kriseteam skal samarbeide med spesialisthelsetjenesten og frivillige organisasjoner?
Selvmord, selvskading, overdose, vold og overgrep	<ol style="list-style-type: none"> 1. Har kommunen etablert skriftlige rutiner/prosedyrer for Oppfølging av personer med selvskadingsproblematikk? 2. Har kommunen etablert skriftlige rutiner/prosedyrer for Oppfølging av personer etter overdose? 3. Har kommunen etablert skriftlige rutiner/prosedyrer for Tverrsektoriell samhandling om saker som omhandler vold og overgrep? 4. Har kommunen etablert skriftlige rutiner/prosedyrer for Å identifisere voldsproblematikk hos rusmisbrukere som mottar kommunale tjenester? 5. Har kommunen etablert skriftlige rutiner/prosedyrer for Ansatte i kommunen har kurs i selvmordsforebygging 6. Har kommunen/bydelen oversikt over antall personer som har henvendt seg til helse- og omsorgspersonell om vold i nære relasjoner i løpet av et år? 7. Har kommunen/bydelen oversikt over antall personer som har henvendt seg til helse- og omsorgspersonell på grunn av seksuelle overgrep i løpet av et år? 8. I hvilken grad er det tverretatlige samarbeidet i saker som omhandler vold og seksuelle overgrep tilfredsstillende?
Boligsituasjon	<ol style="list-style-type: none"> 1. I hvilken grad gir kommunen/bydelen et godt tilbud om oppfølging i bolig? 2. I hvilken grad bidrar Husbankens ordninger til at flere i målgruppen rus/psykisk sikres en bedre bosituasjon i deres kommune/bydel? 3. Hvordan har boligsituasjonen i målgruppen for psykisk helsearbeid utviklet seg siste år? 4. Hvordan har boligsituasjonen i målgruppen for kommunalt rusarbeid utviklet seg siste år?
Kjøp av heldøgns bo- og omsorgstjenester (institusjonsplasser) fra private	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kjøper kommunen/bydelen heldøgns bo- og omsorgstjenester fra: <ul style="list-style-type: none"> • private ideelle gjennom rammeavtaler • private ideelle gjennom enkeltplasser • kommersielle gjennom rammeavtaler • kommersielle gjennom enkeltplasser <ul style="list-style-type: none"> • Hvis ja, hvilke tjenester er dette? • Hvis nei, hvorfor ikke? 2. Har det vært endringer i kommunens/bydelens kjøp av tjenester fra private i psykisk helse- og rusarbeid det siste året? Hvis ja, hva består endringen av?
Ny teknologi og digitalisering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ser dere et potensial for økt bruk av teknologi og digitale løsninger i forbindelse med oppfølging av brukere i kommunalt psykisk helse- og rusarbeid, og i så fall på hvilken måte?
Erfaring med kompetanse- og ressurscenter for psykisk helse og rus	<ol style="list-style-type: none"> 1. Har ikke hørt om/Har hørt om, men ikke vært i kontakt/Har vært i kontakt med/Har brukt: <ul style="list-style-type: none"> • NAPHA (Nasjonalt kompetansesenter for psykisk helse for voksne i kommunene) • KORUS (regionale kompetansesenter for rusproblemer) • RBUP/RKBU (Regionale kunnskapssenter for barn og unge psykiske helse/ barnevern) • RVTS (Regionale ressurscenter om vold, traumatisk stress og selvmords-forebygging) • ROP-tjeneste (Nasjonal kompetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk helse) 2. Hvis vært i kontakt med/brukt – hvordan? (Flere kryss mulig) <ul style="list-style-type: none"> • Besøkt nettsiden • Telefonkontakt • Konkret samarbeid • E-læringstilbud • Lest fagartikler • Deltatt på kurs • Deltatt på kompetansehevende program/tiltak • Annet, hva 3. Gitt at dere har benyttet det enkelte kompetanse- og ressurscenter, hvor fornøyd er dere med tilbudet dere har fått? 4. I hvilken grad opplever dere at kompetanse- og ressurscenterne opptrer samordnet og koordinert i sitt tilbud ut til kommunen?